

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialne demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in tiskarnišvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.80, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so pošiljane prosto.

Inserti: Enostopna polit. vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 45.

V Ljubljani, četrtek dne 6. septembra 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Izjava čeških separatistov.

26. in 27. junija so razpravljali delegatje češko slovanske soc. dem. stranke s hollandsko skandinavskim odborom. Češki delegatje so izročili ob tej priliki spomenico. Njena objava je bila pa doslej prepovedana. Sedaj se je posrečilo sodrugu Šmeralu, da je dobil dovoljenje za objavo. Iz spomenice češko slovanske soc. dem. stranke prinašamo odlomke, ki se nanašajo na ustroj Avstrije. Ti odstavki se glase:

Delegatje češko slovanske soc. dem. delavske stranke se zavedajo, da se konča vojna, povzročena po vladah, ki jih vodijo imperialistično kapitalistični nameni, le tedaj s skorajšnjim mirom, ako je v vseh vojskojočih se državah resna volja in neka varnost, da se izvrše načela popolne demokracije in samoodločevanja vsakega naroda. V doslednosti tega načela je potrebno, podeliti vsakemu narodu pravico, da se konstituirajo kot ujednjenjena, samostojna celota opremljena z vsemi pridevki popolne, državne neodvisnosti.

V onih primerih pa, kjer ni mogoče doseči v sedanji zgodovinski dobi tega idealnega cilja ali tam, kjer je računati z državnimi tvorbami, ki obsegajo več narodov, je pa neobhodno potrebno, da se izvede načelo samoodločevanja za vsak narod v okviru teh držav v najširšem pomenu. Izrecno poudarjamo, da ne soglašamo z odgovorom delegacije nemške socialne demokracije v Avstriji, da za doščja le gola avtonomija za narodno kulturne namene. Vsaka pravica visi v zraku, če se ne opira na resnično gospodarsko in politično moč. Zato je treba organizirati države, obstoječe iz več narodov tako, da priznajo vsakemu narodu pravični delež one moči, ki se izraža v državnih funkcijah. Zato je potrebno, da se izpremene take države v federativne zveze samostojnih narodnih držav; drugič je potrebno, da temelje vse njihove pravice na popolni demokraciji, ki pomenja poleg federativnega ustroja drugo pot, po kateri lahko pridobi vsak narod njemu pripadajoči delež moči. Take oblike državne organizacije ne smatramo primerne — v sedanjem stadiju zgodovinskega razvoja — le za Avstro-Ogrsko, temveč tudi za vzhod in jugovzhod Evrope.

Izhajajoč s teh načelnih vidikov, zahtevamo za naš češki narod vpostavo samostojne češke države v okvirju federativno izgrajene skupne donavske države. Zahtevamo, da dobe v tej zvezni državi vsi pripadniki češkega naroda, v kolikor prebivajo na skupnem ozemlju, torej tudi Slovaki, svoje politično ujednjenje. Zahte-

vamo za to češko državo vse znake suverenitete, do kakršnih ima zvezna država pravico in njene meje tvorijo, kar potrebuje skupna država za uveljavljanje enotne zunanje politike, za svojo obrambo in za varstvo svojih najpotrebnejših gospodarskih in finančnih funkcij, torej tudi svoje narodno zastopstvo in temu zastopstvu odgovorno, izvrševalno oblast.

Kakor zahtevamo samostojno zvezno državo v okvirju skupne države za naš narod, prav tako smatramo, da imajo tudi drugi narodi pravico do nje.

Smatramo, da je v Avstro-Ogrski in Rusiji razvoj notranje državne federacije za bližnji čas akuten, in mislimo, da nastane po milih balkanskih državah proces organskega približevanja, katerega cilj je določila že jugoslovanska socialna demokracija v svojem načrtu o federativni balkanski republiki.

Srbijo je treba obnoviti, dobiti mora svoboden dohod k morju in zagotoviti jej je treba potrebno trgovinsko politiko. Zagotovitev Srbiji, da dobi svoboden dohod k morju smatramo za potrebno in obenem za izvedljivo, zlasti če se reši srbsko vprašanje v zvezi s črnogorskim. Za Belgijo zahtevamo popolno neodvisnost in popolno obnovo kot izpolnitev obljube kanclerja v imenu nemške države.

Vsa ta vprašanja o bodoči nacionalni ureditvi Evrope, izvedba načela pravice narodnega samoodločevanja v Avstro-Ogrski z izpremembo v federativno zvezo zveznih držav, od teh je ena od nas zahtevana češka država, rešitev nacionalnih problemov na vzhodu in jugovzhodu Evrope, vprašanja Poljske, Srbije in Belgije so s stališča trajnega miru tako važna, njihova rešitev tako težavna in iz lastne sile ene države skoraj nemogoča, da smo prisiljeni zahtevati, da se peča z vsemi temi vprašanji mednarodni forum, bodoča mirovna konferenca in da se postavi tudi njihova izvedba, kakor tudi izvedba demokratičnih in ustavnih načel pod sankcijo mednarodnega prava. Zahtevamo, da bodoča mirovna konferenca obenem s formuliranjem vprašanj o pravicah narodov in narodnosti za vse primere, kjer ni dosegel narod še take razvojne stopnje, da se uveljavi sam kot politična enota tudi jamči za njegov nadaljni svobodni razvoj. Tem narodom je treba zagamčiti kot minimalno stopnjo njihove pravice, da dobe polno možnost in pravico do šolstva v materinem jeziku, da se izžive brez vseh zaprek, da se enakovredno uveljavljajo na vseh življenskih poljih, v kulturnem, političnem, socialnem in gospodarskem oziru, v družini, šoli, v uradih in pri sodiščih, v avtonomiji kakor v zakonodaji, sploh v vseh javnih in zasebnih institucijah.

Dalje se pridružujemo zahtevi ukrajinskih delegatov, da se ustanovi pri mednarodnem razsodišču poseben odsek za varstvo pravic narodov. Vsak narod, kateremu prikrajšuje

drug narod ali država, katerej pripada, njegove pravice, je upravičen, da predloži temu odboru svoje pritožbe in pozove mednarodno intervencijo.

Žene, zbudite se!

Vojna stopa v četrto leto. Nobeno pero na svetu ne more popisati gorja in trpljenja, ki se je zgodilo v tem času na svetu. Tudi ves svet ne premore papirja, na katerem bi se isto popisalo.

Z denarjem, ki ga izdajajo države za vojno, se bi bil naredil na svetu paradiž, a sedaj imamo pravi pekel. Predržni ljudje nam pravijo, da nas Bog kaznuje. No, morda imajo prav; ali ne raztolmačijo nam, kako velik greh smo naredili, da nas tako strahovito tepe. Sprašajmo svojo vest, žene, pri nas, kakor tudi v drugih državah. Vprašajmo se, kako bi bile lahko pripomogle, da se prepreči to grozno klanje.

Koliko mož in sinov na bojišču bridko zdihuje: „Ko bi me bila moja mati učila toliko politike, kolikor me je božjih in cerkvenih zapovedi, bi bil drugače delal, nego sem.“ Sprašajmo svojo vest, ali smo počevale svoje sinove, koliko bojnih ladij, topov, strojnih pušk, dridnotov, sploh vsega streliva so kupičile države in se pripravljale na krvavo igro, kakršno vidimo danes. In, ali smo skrbno pregledale listke naših mož in sinov, koga volijo, ko gredo volit zastopnike za državni zbor? Ali smo natančno sledovale, ako niso ti zastopniki, ki so jih izvolili naši možje in sinovi, glasovali za milijone, za katere so kupovale države to morilno orožje pri nas, kakor pri sovražnikih? Ali smo opozorile, možje in sinove na to? To je tisti veliki greh, katerega smo naredile, in zato nismo pomagale preprečiti vojne.

Hodili so ljudje po svetu, odeti v ovje oblačilo, znotraj pa so bili zgrabljivi volkovi. Šepetali so nam na uho: „Skrbite za oni svet, vse drugo vam že bog da.“ A to ni res! Cloveku je bog dal razum, in gorje mu, ako ga noče prav rabiti in pustiti, da drugi mislijo namesto njega. Nazadnje pride strašna šiba, ki tepe ves svet.

Jezus je rekel: „Mir ljudem.“ Kaj vidimo danes? Skoraj 2000 let jo od tedaj. Zakaj se ni izpolnila ta njegova želja? Zakaj se ni naredil mir med narodi? Tiste, ki so bili najbolj poklicani, da bi bili delali na svetu za mir, so se pustili vpreči pred zlati voz, iz katerega je izbruhnil vulkan, ki preti pokončati ves svet.

Najbolj žalostno je, da je ogromna večina žen politično spala. To se maščuje sedaj nad vsemi narodi. Ko bi bila žena izobrazena in ko bi imela politične pravice, kakor možje, bila bi morda znala o pravem času čuvati svoje sinove kot levinja, ne bi bilo moči na svetu, ki bi jih jej mogla iztrgati iz rok in jih pometati v ta strašni ogenj.

Zato pa kličem: „Narod, ki bo prvi popolnoma politično izobrazil ženo in jej dal politične pravice, ta stopi prvi na pot, ki pelje na pot miru na svetu.“

Država, ki v resnici želi, da bi bil trajen mir, naj sklene zakon, ki nalaga ženi,

da se ne sme poročiti, ako ni vsaj za silo politično izobražena. To bi bil najhitrejši pripomoček, da bi se žena politično izobrazila. Kakor jo vprašajo pred poroko deset božjih zapovedi in pet cerkvenih, tako bi jo naj izprašali o najbolj važnih političnih stvareh, brez katerih jej ni mogoče vzgojiti svojih otrok, ki bodo morali skrbeti, da se taka katastrofa na svetu ne povrne nikdar več.

Žene, vam pa kličem: „Zbudite se! Ne pomagajte nič, če molite, ako ne delate po želji tistega, ki je rekel: „Mir ljudem na zemlji.“ Manj molite, vse berite, natančno zasledujte, kaj se godi na svetu in ko boste o tem poučene, stopite na plan! Ako skrbite, da se ne ponovi nikdar več enako strašno trpljenje, kakršnega smo učakali sedaj, tedaj ste naredile dovolj, kar rabite za ta svet in za oni svet in izpolnite želje tistega, ki je rekel:

„Mir ljudem na zemlji.“

M. R.

Politični pregled.

— **Kriza v poljskem klubu.** Poljski socialno-demokratski klub konstatira v posebni izjavi, da so dogodki v krakovskem zborovanju bili posledica stališča konservativcev, ki so brez ozira na narodne koristi hoteli boj nadaljevati. — Krakovski „Czas“ izjavlja, da v skupščini poljskih poslancev ni prišlo do sklepa glede Vrhovnega narodnega odbora, da torej Narodni odbor pravno še obstoji. Narodni demokrati, ljudska stranka in socialni demokrati da so razbili skupščino z namenom, da ne ostanejo v manjšini.

— **Iz poljskega kluba.** Poljski poslanci, ki so iz Krakova prispeli na Dunaj, izjavljajo, da je v sedanjih razmerah kriza v prezidiju poljskega kluba neizogibna. Ljudska stranka, socialni demokrati in vsepoljska stranka tvorijo sedaj večino v poljskem klubu. Nemogoče je torej, da bi bil pripadnik demokratske stranke načelnik kluba. V teh razmerah bo najbrž načelnik socialno-demokratske stranke, poslanec Daszynski izvoljen za načelnika poljskega kluba. Tudi del konservativne stranke bo baje zanj glasoval.

— **Nasprotstvo med Jugoslovani in Italijani.** „Frankfurter-Zeitung“ poroča iz Lugana: Voditelj Jugoslovanov, Supilo, potrjuje v londonskem razgovoru z italijanskim nacionalistom, Bevilantijem, da je prepovedala caristična Rusija iz verskih razlogov združitev Slovencev in Hrvatov s pravoslavnimi Srbi in da je omogočil le carjev padec na Krfu proklamirano združitev vseh treh jugoslovanskih plemen. Tudi ta razgovor osvetljuje nespravljenost jugoslovansko-italijanskega spora. Supilo zatrjuje sicer, da so nasproti skupnim interesom na odstranitvi avstro-ogrske velesile neznatne vse difference, a je zanikal konkretno vprašanje Bevilantijevo, če priznavajo Jugoslovani italijanske zahteve, določene v pogodbi zavezniški, na severno Dalmacijo.

— **Proces Suhomlinov.** Iz Petrograda poročajo: V procesu proti bivšemu vojnemu ministru Suhomlinovu je bil kot priča zaslišan vodja stranke kadetov in bivši minister vnanih zadev Miljukov. Priča se je v dvorani predsednika dume udeležil konference, na kateri se je v navzočnosti Suhomlinova razpravljalo o vojaškem programu. Vsi udeležniki konference so dobili vtis, da Suhomlinov ne more zagotoviti obrambe Rusije, čeravno se je februarja 1914 z njegovim sodelovanjem priobčil v listu „Birževije Vjedomosti“ znani članek „Mi smo pripravljeni“. Rusija je bila s tem člankom vedoma prevarana, saj je Suhomlinov moral vedeti, da Rusija za obrambo ni bila zadostno pripravljena. Še enkrat pozneje, pri sestanku članov dume je Suhomlinov govoril v optimističnem zmislu, rekoč, da je pripravljeno vse za

popolno preskrbo ruske armade. Zelo obtežljivo je izpovedal tudi Gučkov, predsednik tretje dume. Leta 1908 — je rekel Gučkov — so si bili vsi člani dume v svesti, da stoji Rusija pred velikimi dogodki, kajti poročila vseh ruskih vojaških atašeev so soglašala glede vojnih priprav Nemčije in Avstrije. Člani dume so si bili tudi v svesti, da bo Rusija iznenadena od dogodkov, če ostane Suhomlinov vojni minister. Vsa prizadevanja za preskrbo armade pa so naletela na odpor Suhomlinova. Gučkov je izpovedal nadalje, kako je Suhomlinov podpiral špijona Mjasojedova, ter je končal z besedami: Rusija je vstopila v svetovno vojno brez najmanjših priprav. Krivda za to zadene v polni meri Suhomlinova, ki je odgovoren sam za vse ruske poraze.

— **Rekonstrukcija ruskega kabineta.** Glasom poročil iz Petrograda se izvrši rekonstrukcija ruske vlade še pred otvoritvijo konstituante. Nova vlada bo imela samo pet članov, med temi Kerenjskega, Ceretelija in Čejdžeja. Ta vlada naj dobi diktatorično oblast.

— **Razdelitev zemljišč v Rusiji.** Nameravana velika reforma glede zemljiške posesti v Rusiji je naletela na velike ovire. Iz Petrograda se poroča, da se bo nova razdelitev zemljiške posesti morala odložiti ali pa celo opustiti. Plemenitaški naslovi in privilegiji se popolnoma odpravijo.

— **Novi papeževi predlogi.** „Daily News“ poročajo iz Washingtona, da namerava papež v svoji bodoči notni predlagati naslednje: Vrnitev samostojnosti Belgiji; Nemčija dobi opirališče v Antwerpnu; Lorena postane avtonomna; Alzacija ostane Nemcem; Trst postane svobodna luka; balkansko vprašanje se reši na mirovni konferenci.

— **Neposredni razgovor.** „Times“ poročajo, da stremi novi papežev mirovni korak za tem, da pride do neposrednega razgovora med vojskujočimi se državami.

— **Stockholm.** Ruski delegatje so odpotovali 2. septembra iz Londona in pridejo koncem tedna v Stockholm. Holandsko skandinavski odbor vzdržuje trdno misel na konferenco in upa, da se odstranijo glavne zapreke.

— **Ruska vojaška društva razpuščena.** „Daily News“ poročajo iz ruskega glavnega stana: Generalisimus Kornilov je odredil razpust vseh vojaških društev na fronti.

— **Angleška strokovna društva in svetovni mir.** V Blackpoolu je zboroval dne 4. septembra kongres angleških strokovnih društev. Predsedoval je Henderson. V svojem govoru je rekel Hill: O kakem razširjenju našega ozemlja ne vemo ničesar in pripravljeni smo, da to tudi javno priznamo. Mi se ne bojujemo ne za kraljeve osvajaalne cilje, ne za koristi kapitalistov. Mi smo složni z vsemi narodi, ki iščejo mir. Za trajen mir morajo delovati vsi narodi. Hill je končno protestiral proti temu, da se vlada brani izdati potne listine za Stockholm.

— **Ameriški krediti zaveznikom.** Krediti, ki so jih Združene države dovolile zaveznikom, znašajo, kakor poroča „Stampa“, mesečno 500 milijonov dolarjev. Z ozirom na zvišane potrebe alirancev se zvišajo na 600 milijonov dolarjev mesečno.

Dnevne beležke.

— **Kriza v Slovenski ljudski stranki.** Iz članka, ki smo ga posneli včeraj po glasilu slovenskih duhovnikov, izhaja jasno kot beli dan, kako izgleda v notranjosti te največje slovenske politične stranke. Ni naša naloga, da bi razmišljali o tem, kako se reši kriza; pač pa ima vsa javnost največji interes na tem, da se odstrani koruptni vpliv te stranke na široke ljudske mase. Brez dvoma je, da ima „Slovenec“ danes velik

vpliv, izpodbiti to njegovo zastrupljivo delo pa ni le naloga opozicije v S. L. S. sami, ampak vseh, ki delujejo v javnosti in za javnost, ker se mora vendar enkrat uveljaviti tudi za politični boj načelo pravice. Toda z ljudmi, ki namenoma varajo in napeljuje naziranje ljudstva na popolnoma napačne smeri, je boj za načela nemogoč. Socialni demokrati v tem boju prav gotovo ne gre za to, da bi dobila nekaj pristašev več, temveč je gre edino za to, da dobi poštenega nasprotnika, ker njen resnični nasprotnik je edinole S. L. S. Liberalna stranka ne šteje v bodočem političnem boju nič več, ker živi ta stranka le še od svoje preteklosti in so ljudje liberalci le še iz dolgoletne navade. Kakor hitro nastopijo normalni časi in se lahko razmahnejo stranke brez zaprek, ostaneta na površju le S. L. S. in socialna demokracija, ker ju nosi sila nasprotujočega si svetovnega naziranja. S tega vidika zasledujemo krizo S. L. S., s tega vidika pospešujemo očiščenje v S. L. S., da ustvarimo zdravo podlago za bodoče načelne politične boje.

— **O begunskem vprašanju** se je razpravljalo predvčerajšnjim v begunskem odseku državnega zbora. Odsek je sprejel celo vrsto resolucij, v katerih se vlada pozivlje, naj kmetskim beguncem omogoči vrnitev na domača tla še tekom meseca septembra, naj se pri določitvi termina in podpor glede mestnega prebivalstva ozira na pridobitne in življenjske razmere in naj vse potrebno ukrene, da ne nastane potreba za nove evakuacije; vračajočim se beguncem naj se dovoli prosta vožnja in dvomesečna podpora. Begunski odsek je končno izrazil željo, naj bi se delegacije v kratkem sklicale, da se zamore na pristojnem mestu vršiti razgovor o dogodkih pri evakuacijah in rekvizicijah.

— **Preskrba z živili za osobe južne železnice.** Iz Šiške nam pišejo: Železničarji smo vsi proti trem sklenili, da bomo dobivali kruh iz kons. društva v Šiški — sedaj pa je naznanjeno, da ga nam bo dajala trgovka Mlakar. Radovedni smo, kdo je to proti naši volji sklenil? Ali je to delo g. Wienerja ali koga. Ko dobimo odgovor na to vprašanje, govorimo dalje, kajti posamezniki ne bodo več odločali, tudi taki ne, ki se smatrajo za — „Genossen“.

— **Konsumno društvo za Ljubljano** in okolico opozarja vse one člane, ki niso železničarji ali ki niso uslužbeni v nobeni tovarni, ki je član „Vojne zveze“ — da se tekom prihodnjih dni zglašé v oni prodajalni, kjer kupujejo, v svrhu, da izpolnijo matični list. V prodajalnah dobé tudi vse potrebne informacije.

— **Vino.** Pišejo nam: Priporočati bi bilo za novo vinsko letino, da c. kr. dež. vlada za Kranjsko zapleni vse vino ter ga centralizira po vzoru Tirolske Edino na ta način bi kranjski konsumentje dobivali vino po primerni ceni. C. kr. dež. vlada naj določi eno obstoječih vinarskih zadrug, ki jo naj popolni z večaki iz krogov konsumentov, da prevzame vse vino na Kranjskem po določeni ceni in ga potem oddaja gostilnam in onim, ki točijo vino na drobno. Edino na ta način bi se spekulantom odvzelo polje za njihove nečedne kupčije in bi se regulirale cene.

— **Železničarska aprovizacija.** Pišejo nam: „Naprej“ je prinesel članek o žel. aprovizaciji južne železnice. Vse prav in lepo. Opozorili bi vse odbornike na to, da je treba vse nedostatke odpraviti. Kakor vedo vsi v odboru, je teh nedostatkov prav veliko. S tem, da se odbori konstituirajo, še ni vse doseženo. Železničarjem manjka prav vsega!

— **O prodaji kruha v Ljubljani** nam pišejo: Zadnjič se je uredila izdaja krušnih kart, kar je tudi pravilno, sedaj prosimo, naj se pa še uredi natančna prodaja kruha. Ako se prosi, naj se proda le najmanjši kosček kruha brez karte, se ga ne dobi. Pa

magari če otroci lakote umirajo! Pridejo vojaki, kateri so na potovanju in imajo denar, ter bi si radi kupili kosček kruha, tudi tem ni na prodaj brez karte. Zato pa pogosto čakajo, da pride dober človek, kateri jim ga proda, in si ga takorekoč odtrga od ust. Taka ljubezen do bližnjega, vlada sedaj pri gotovih ljudeh. Ako pa človek opazuje, zjutraj pred prodajalnami, ko pripeljejo mlekarice mleko, se vidi, koliko kruha odnesejo. V drugo prodajalno prinesejo podplate, zato se pa oddaja za iste dije časa kruh na deželo. V tretjo prodajalno se pripeljejo maline z dežele tudi za iste se oddaja potem kruh. Tu izgleda tako, kakor da bi si že vsak hotel nagrabiti kapital, na račun revnejših slojev. Če se pa pride v tako prodajalno, par minut prežgoda, ali pa prepozno, takrat se pa čuje marsikako pikro besedo. Na zahtevo se lahko priobčijo v prvem „Napreju“ imena teh oseb.

— **Bolj praktičen kruh.** Pišejo nam: Večkrat sem že slišal pritožbe in se tudi prepričal, da porcioniranje kruha ne odvarja ne časa in ne praktičnosti, kajti premnogokrat je ta ali oni — četudi ne namenoma — prikrajšan, ker kruh v obliki hlebčka se razreže na polovice, četrtinke in tričetrtinke, pri čemer ni čudno, ako prodajalcu nož „spodleti“ in tako stvori neenake dele. Naj se tako primeri enemu večkrat, kar je prav lahko, je dotični z ozirom na že itak majhno količino kruha občutno prikrajšan. Mizerje še dolgo ne bo konca; želeli bi bilo, da se tudi ta ukrene kaj umestnejšega, n. pr. da bi tvoril kruh že modelne vreze, ko je pečen, kakor svojčas žemlje (v Trstu takozvane „bige“), kar bi tvorilo nekake enakomerne štirogljiče. Tak način bi bil zelo umesten; mesto dosedanjih, pravzaprav staroveških hlebčkov, bi bile bolj prikladne „štručke“, kakršne imajo tudi vojaki, seveda z omenjenimi zarezi. — Pred kratkim sem videl kruh, kakršnega peko v Trstu; je sicer res iz vojne moke, a po obliki in peki prekaša našega. Tozadevno tamošnjim pekom vsa čast! Korak napredka bi bila preureditev naših pekarn po vzorcu iz južnih krajev, kjer je kruh že od nekdaj slovel. Naše (nekdanje) specialitete, žemljice, še primerjati ni z njim. So bile poceni, a koliko je bilo moke v njih? ... Ni čudo, če so peki bogateli! Kak pekovski mojster iz omenjenih pokrajin, bi si z lahkoto pripravil pri nas prihodnost, brez strahu pred konkurenco in konsumenti bi bili na boljšem. — Od gotovih strani bo seveda opozicija. A ta na stvari ne izpremeni in ne izboljša.

— **Zvišanje cen govejega mesa.** Kakor se poroča z Dunaja, se je cena za ogrsko živino na tamošnjem trgu znatno zvišala. Cena za blago prve vrste se je zvišala kar za 260 kron za 100 kilogramov žive vage. Zvišanja cene za prvovrstno govejo živino bo sledilo seveda zvišanje cene mesa boljše kakovosti. Že sedaj se prodaja na Dunaju prima meso po 15 kron kilogram. Cena za slabše meso je ostala za enkrat še nespremenjena; bikovo meso pa se je že podražilo za 60 kron pri 100 kilogramih. Zvišanje cene za ogrsko živino bo naravno vplivalo na domače producente ter tudi pri nas vzbudilo poželjivost za zvišanjem cen.

Ureditev kurjave in razsvetljave.

Izšla je naredba o ureditvi porabe premoga, koksa, briketov in naredba o utesnitvi porabe plina, elektrike in drugih snovi za razsvetljavo.

Da se preskrbi prebivalstvo s premogom, je določen sistem kontigentiranja. Vnaprej je izločen iz razpoložljivih množin kuriva določen kontigent za prebivalstvo, nekatere zavode in obrate, zlasti aprovizacijske obrate. Ta kontigent se izroči za

razdelitev političnim deželnim oblastim. Dobava in nakazila kuriva je centralistično organizirana, razdelitev je decentralizirana. Za nakazila bo uvedena nakaznica za premog. A ta nakaznica ne daje pravice do določene množine in ne določuje niti gotovega časa in ne vrsto kuriva.

Množine za izdajo določi politična okrajna oblast. Nakazila za premog dobivajo le osebe, katerih zaloge ne presegajo od političnih oblasti določene izmere. Gotove skupine konsumentov kakor verska poslopja, deželne, občinske, okrajne in zasebne šole s pravico javnosti, bolnišnice, oskrbovališča, aprovizacijski obrati, pralnice in enaki obrati in obrati s centralno kurjavo dobe namesto kart izkaznice za dobavo. Da se izravnajo nepravilnosti, dobe politične deželne oblasti pravico, da popišejo in zaplenijo zaloge kuriva po privatnih gospodarstvih, a le tedaj, če so zaloge neprimerno visoke.

Odredba izločuje: Državne oblasti, urade in zavode, državne bolnišnice in bolnišnice in oskrbovališča, visoke šole, državne učne zavode, plinarne, vodovode, elektrarne, železnice, parobrodne obrate in one tovarne, ki dobivajo premog direktno od ministrstva za javna dela.

Odredba stopi takoj v veljavo.

S 1. septembrom stopi obenem v veljavo nova odredba o utesnitvi porabe kuriva. Ta odreja najprej splošno prepoved za kurjenje do 15. oktobra z gotovimi izjemami, prepoved novih napeljav po hišah za plin in elektriko, vstevši napeljave za obrtne obrate. Nove upeljave za plin in elektriko se omejuje na upeljave za kurjenje, dovoljene so upeljave za kuhanje in razsvetljavo. Kurjenje vseh javnih in zasebnih prostorov se omeji brez oziroma na material na najmanjše izmero. V privatnih hišah se smejo kuriti kvečjemu trije stanovanjski prostori in kuhinja. Izjeme so dopustne, če ima gospodarstvo več kakor osem oseb nevstevši poslov. Naprave za centralno ogrevanje vode se smejo uporabljati v hotelih, penzijah in privatnih hišah le ob sobotah, v javnih kopališčih le trikrat na teden in v nedeljo dopoldne. Izvzete so bolnišnice in oskrbovališča, industrijska podjetja, v katerih je potrebno kopanje uslužbencev iz higijeničnih vzrokov.

Od 17. septembra do 31. marca morajo biti zaprte vse trgovine ob 7. zvečer, izvzema trgovin z živili, hiše ob 10., gostilne ob 10., kavarne ob 11. zvečer. Slaščičarne smejo biti dostopne občinstvu le do 10. dopoldne in od 4. do 7. popoldne. Vse te določbe veljajo od 17. septembra (začetek zimskega časa). Od 15. septembra dalje se morajo zapreti plavalnice, od 15. oktobra dalje so prepovedane šolske slavnosti, akademije in enake prireditve, če se ne vrše v šolskih prostorih.

Odredba prepoveduje tudi, da se ne smejo kuriti klubi in zabavališča, varietej, izvzeta so gledališča, koncertne dvorane, prostori za pouk in izobrazbo, prostori za shode in društveni prostori. Politične oblasti lahko odrede še druge utesnitve, kakor n. pr., da ustavijo promet na malih železnicah. Železniško ministrstvo sme v sporazumu z ministrstvom za javna dela omejiti ali ustaviti promet na lokalnih železnicah.

Obe določbi odredjata tudi kontrolne in kazenske odredbe.

Aprovizacija.

Prodaja moke za stranke. Strankam se bode prodajala moka od petka 7. septembra do vstetega prihodnjega petka 14. septembra 1917. Na vsako močno izkaznico se dobi pol kg pšenične moke za pecivo (št. 0) kg po 1 K 18 v in četrt kg pšeničnega zdroba kg po 92 v. Ostanek moke je napovedati zanesljivo v soboto 15. septembra. Kdor ne pride naznaniti ostanka moke

— ne dobi novega nakazila. Sporociti je tudi, če moka ni ostala.

Kavina mešanica (oficijelna) je sicer avizirana, ni pa še došla. Trgovci pa si lahko nabavijo tudi druge vrste kavine mešanice in surogate. Tozadevni zaznamek tvrdi in blaga je na vpogled v mestni posvetovalnici. Opozarja pa se, da je treba tudi za neoficijelno kavino mešanico prejemnice mestnega magistrata, dočim se surogate lahko naroči brez vsake prejemnice.

Oddaja krompirja: Mestna aprovizacija bo oddajala v četrtek dne 6. t. m. dopoldne in popoldne v svojem skladišču na Dunajski cesti pri Mühleisnu krompir. Na vrsto pridejo od 8. do 10. stranke, ki dobivajo kruh pri Bedenu na Tržaški cesti, od 10. do 11. odjemalci kruha pri Godcu na Dunajski cesti, od 2. do 4. odjemalci kruha pri Pircu na sv. Petra cesti, od 4. do 5. odjemalci kruha v vojni prodajalni v Prešernovi ulici, od 5. do 6. oni, ki prejemajo kruh v vojni prodajalni na Marije Terezije cesti. Vsaka oseba dobi 3 kg. Kilogram stane 34 vin. Prinesite s seboj rodbinske izkaznice za 122 in 123 teden in pripravite drobiž.

Sadje za uradniške skupine. Stranke, ki imajo uradniške izkaznice, dobe sadje v četrtek, dne 6. septembra, popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 2. do pol 4. prva skupina, od pol 4. do 4. druga skupina, od 4. do 5. tretja skupina, od 5. do pol 6. šesta skupina. Vsaka oseba dobi $\frac{1}{2}$ kg. Za kilogram plača prva skupina 60 vin., druga skupina 70 vin. tretja in četrta skupina po 80 vin. Vhod pri glavnih vratih.

Sadje na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D prejmejo sadje v petek, dne 7. septembra, dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Vsaka oseba dobi $\frac{1}{2}$ kg. Kilogram stane 80 vin. Na vrsto pridejo vse stranke od 8. do 10. ure.

Špeh na rumene izkaznice B št. od 300 do 1200. Mestna aprovizacija bo delila v četrtek popoldne dne 6. septembra, v cerkvi Sv. Jožefa špeh na rumene izkaznice s črko B. Na vrsto pridejo štev. od 300 do 1200 in sicer: od 2 do 3 št. 301 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 900 od 4. do 5. št. 901 do 1200. Vsaka oseba dobi $\frac{1}{4}$ kg špeh je prekajen in stane kg 4 krone.

Enajsta soška bitka.

Iz vojnoporočevalskega stana se poroča: Le za goro Sv. Gabrijela se bijejo še ljuti boji. Sv. Gabrijel je bil dne 3. septembra neprenehoma pod težkim artiljerijskim ognjem, ki se je naslednji dan stopnjeval do bobnajočega ognja. Ob pol sedmih zjutraj je sledil napad italijanske infanterije. Boji še niso končani. Vsa gora Sv. Gabrijela je zavita v dim in prah.

V vipavski dolini je prišlo le do manjših spopadov. Nekoliko ujetnikov je ostalo v naših rokah. Na koroški fronti je živahnejše artiljerijsko delovanje in mestoma boji z ročnimi granatami.

Razno.

* **Poštenjaki.** Občina Budimpešta je odpustila oziroma izročila sodišču celo vrsto nastavljenec pri aprovizaciji, ker so zadržali blago oziroma so skrivaj po visokih cenah prodajali.

* **Vsi so spali.** Državni tajnik Palnay je prišel te dni v policijsko poslopje v Budimpešti, da se informira o naročenih poizvedbah po hotelih. Zgodil se je pa jako mučen prizor; vsi uradniki so namreč — spali.

* **Špekulantje na dunajski borzi.** Že več časa je bilo na dunajski borzi videti prav izvanredno naraščanje špekulacije. —

Zlasti silovito je bila špekulacija dne 3. t. m. Finančni minister je poklical k sebi bančne ravnatelje in jih prosil, da naj zastavijo ves svoj upliv proti takim izgredom špekulacije, že tako ima država največjo težavo z valuto, zdaj pa še tako špekulovanje na borzi, ki zna imeti hude posledice za vse prebivalstvo.

Umrli je v Petrogradu v starosti 77 let bivši ministerski predsednik Stürmer, ki je bil pred revolucijo delal na separatni mir med Rusijo Nemčijo in Avstrijo.

* **Senzacionalen proces na Dunaju.** Več dni je trajala na Dunaju obravnava proti vseučiliškemu profesorju in sedaj vojaškemu štabnemu zdravniku dr. Braunu. Obtožen je bil, da se je dal podkupovati in da je za denar obvaroval popolnoma trdne in zdrave ljudi. Obtoženec je bil oproščen.

* **Pariški časopisi.** V Parizu izhajajoči časopisi imajo velike, nekateri celo ogromne naklade. Lista „Petit Parisien“ se tiska vsak dan 2.500.000 izvodov, „Matina“ 1.870.000, „Journala“ 1.400.000, „Petit Journala“ 1.050.000, lista „Echo de Paris“ 800.000, „Intransigeant“ 350.000, „Eclaira“ 150.000, „Humanité“ 130.000, „Homme Enchaîné“ 110.000, „Figaro“ 55.000, „Rappel“ 60.000 itd. Veliki listi so tudi „Temps“, „Journal des Débats“ in „Oeuvre“ ni pa znano, v kolikih izvodih izhajajo.

* **Tatvine na pošti.** Na poštnem uradu na južnem kolodvoru na Dunaju so zaprli 11 oseb, ki so pokradle v zadnjih mesecih vse polno poštne pošiljate.

* **Petrolej.** Izšlo je uradno svaro, naj občinstvo nikar ne kupuje priprav za kuhanje in kurjavo s petrolejem, ker v doglednem času ni upati, da bi moglo dobiti prebivalstvo za te namene potreben petrolej.

* **Kruh samo iz čiste pšenične moke.** Peki v Velikem Varadinu so dobili nalog, da smejo peči kruh samo iz čiste pšenične moke. Cena je pri peku 52, pri preprodajalcih 54 vin. kilogram.

* **Italijanski gospodarski dopusti.** — „Corriere della sera“ poroča, da je italijanski vojni minister dovolil 120.000 dopustov za letnike 1874. do 1881. v svrhu kmetijskega dela. Razven tega pojde na dopust iz garnizij v zaledju okoli 100.000 manj sposobnih vojakov za čas od srede septembra do decembra. Vse kmečke družine, kjer ni nika-kega moškega v starosti med 16. in 65. letom, dobe za pomoč enega vojaka. — V Italiji sekajo gozdove, ker manjka drv. Za sekanje uporabljajo 10.000 vjetnikov.

* **Ljubezenska drama.** V Budimpešti je policijski agent Ludovik Palfi ustrelil svojo ljubico Ivano. Esze in samega sebe smrtno ranil. Palfi je delal na to, da bi se njegova ljubica ločila od moža in poročila z njim, a ker mož ni hotel nič slišati o ločitvi, je Palfi posegel po revolverju.

* **Orkester tihotapev.** Pred kratkim se je iz Švedske pripeljal na Dansko mnogoštevilen orkester in je v nekem gozdu priredil javen koncert. Nabralo se je na

tisoče ljudi, ki so navdušeno spremljali muzikante do ladje, ki jih je odpeljala domov. Carinski urad niti jih ni nič preiskal in so se zelo začudili, ko so prepozno izvedeli, da so muzikantje sami tihotapci, ki so v bobnih in trobentah odnesli na Švedsko polno gumija, čigar izvažanje iz Danske je strogo prepovedano.

Do sklepa lista, ob 9. zv., še nismo prejeli vojnih poročil. — Zapreke so najbrže v telefonski zvezi.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa
še s stare pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.
Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
na Starem trgu št. 11.

Mazilo za lase

varšvena znamka „Netopir“

napravi g. Ana Križaj v Spodnji Siški številka 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ulici 200, ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Steklenica po 4 in 5 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las: — **Za gotovost se jamči. — Zadostuje steklenica.** Spridevala na razpolago.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:

TEDENSKE SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman**, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. „TEDENSKE SLIKE“ so nepolitičen in neustrankarski ilustrirani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

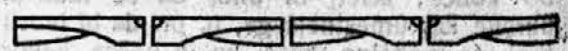
„TEDENSKE SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKE SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKE SLIKE“ stanejo četrta leta K 3.80 pol leta K 7.50 in celo leto 15.— K. Naročite si „TEDENSKE SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENSKE SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista „TEDENSKE SLIKE“

Ljubljana, Franciškanova ulica 10/1.

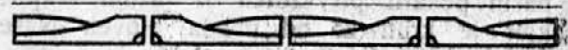
Mati.

Zanimiv roman iz delavskega življenja.

Spisal M. Gorki.

Cena izvodu je 4 K, po pošti 20 v več.

Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega lista.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poročtvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvrbo.

ima že desletje najboljše reference.